ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-3

MATN TURLARI, ULARNING O‘ZIGA XOS JIHATLARI

Termiz davlat pedagogika instituti Boshlang’ich ta’limda matematika va ona tili kafedrasi o’qituvchisi Pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PDh) **S.I.Tursunova**
Boshlang̕ich ta'lim Sirtqi 21-06 **Raxmatullayeva F.A.**

Annotatsiya: Mazkur maqolada matn turlari, xususiyatlari bilan chambarchas bog‘liq ekanligi va diskursga kiritilgan matnlar so‘zlovchida matnning mantiqiy va semantik tuzilishini tushunish ko‘nikma va malakalarni shakllantirish imkonini berishi haqida fikrlar ketiriladi.

Kalit sozlar: Matn lingvistikasi tilshunoslikning muhim yo‘nalishlari, funksional xususiyatlari, tarkibiy tuzilishiga ko‘ra matn turlari, mazmuniy jihatdan matn turlari, matn turlarining asosiy xususiyatlari, matnlarning qo‘llanilish sohasi, Og‘zaki va yozma matnlar, ma’lumotnoma matni va uning xususiyatlari

Абстрактный: В данной статье указывается, что включенные в дискурс тексты тесно связаны с видами и особенностями текста, что позволяет говорящему понять логическую и структуру текста, сформировать умения и компетенции.

Ключевые слова: Языкознание текста - важная область лингвистики, функциональные особенности, типы текстов по их структурной структуре, типы текстов по содержанию, основные признаки типов текста, область применения текстов, устных и письменных текстов, справочного текста и его особенности.

Abstract: This article discusses the close relationship between text types and their characteristics, and how texts included in discourse can help speakers develop skills and competencies in understanding the logical and semantic structure of a text.

Kirish. Ushbu tadqiqot metodologiyasi boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining og‘zaki nutqini sinfdan tashqari mashg‘ulotlarda shakllantirish muammosini kompleks o‘rganishga qaratilgan. Tadqiqotning asosiy maqsadi bu jarayonning pedagogik muammo sifatidagi mohiyatini ochib berish va samarali yechimlar taklif etishdir.

Matn lingvistikasi tilshunoslikning muhim yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, til birliklarining eng yuksak shakli hisoblanadi. Matn inson fikrining to‘liq ifodasi bo‘lib, muayyan mazmun, tuzilish va kommunikativ maqsadga ega bo‘lgan birlikdir. Matn o‘z mazmuni, tuzilishi va funksional xususiyatlariga ko‘ra turli turlarga bo‘linadi.

1. Matn turlari va ularning tasnifi

Matnlar turli mezonlar asosida tasnif qilinadi. Ular quyidagi asosiy guruhlarga ajratiladi:

1.1. Funktsional uslubga ko‘ra matn turlari

Ilmiy matn – aniq va mantiqiy axborotni yetkazish uchun yozilgan bo‘lib, ilmiy maqolalar, dissertatsiyalar, kitoblar shu turga kiradi.

Badiiy matn – estetik va emotsional ta’sir ko‘rsatishga yo‘naltirilgan bo‘lib, asosan adabiy asarlar, hikoyalar, romanlar shu guruhga kiradi.

Publitsistik matn – ommaga mo‘ljallangan bo‘lib, gazeta, jurnal maqolalari, intervyularni o‘z ichiga oladi.

Rasmiy-uslubiy matn – hujjatlar, qonunlar, farmonlar va rasmiy ish yuritish hujjatlari bu turga kiradi.

Og‘zaki nutq matni – ma’ruzalar, nutqlar va suhbatlar shu guruhga tegishlidir.

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-3

1.2. Tarkibiy tuzilishiga ko‘ra matn turlari

Monologik matn – bitta shaxs tomonidan bayon qilinadigan matnlar.

Dialogik matn – ikki yoki undan ortiq shaxslar o‘rtasidagi so‘zlashuv asosidagi matnlar.

Polilogik matn – bir nechta shaxslarning muloqotidan tashkil topgan matnlar.

1.3. Mazmuniy jihatdan matn turlari

Hikoya qiluvchi matn – voqealar rivojini ketma-ket bayon qilishga asoslangan matn.

Tasviriy matn – muayyan hodisalar, joylar yoki shaxslarni tavsiflashga yo‘naltirilgan matn.

Bahs-munozara matni – turli fikrlarni solishtirish va dalillar orqali muhokama qilishga asoslangan matn.

Matn turlarining asosiy xususiyatlari.Matn turlari turli xil uslubiy, semantik va tarkibiy xususiyatlarga ega bo‘lib, har bir matn turi o‘zining muayyan vazifasi va qo‘llanish sohasi bilan ajralib turadi. Ushbu ma’ruza matn turlarining asosiy xususiyatlarini yoritishga bag‘ishlangan.

1. Ilmiy matnning xususiyatlari

Aniqlik va mantiqiylik – ilmiy matn aniq tushunchalar va mantiqiy izchillikka asoslanadi.Obyektivlik – muallif shaxsiy fikrlar va hissiyotlardan qochib, neytral uslubda yozadi.Terminologiya – ilmiy atamalar keng qo‘llaniladi.Dalillarga asoslanganlik – fakt va tajribalarga tayanadi.

2. Badiiy matnning xususiyatlari

Obrazlilik – badiiy matnda tasviriy vositalar va metaforalar keng ishlatiladi.Emotsionallik – muallifning his-tuyg‘ulari aks etadi.

Tasviriy vositalarning keng qo‘llanilishi – epitetlar, metaforalar, taqqoslashlar ishlatiladi.

Badiiy kompozitsiya – syujet va konflikt asosida quriladi.

3. Publitsistik matnning xususiyatlari

Omma uchun tushunarli bo‘lishi – keng auditoriya uchun mo‘ljallangan.

Muammo ko‘tarish va tahlil qilish – ijtimoiy va dolzarb mavzular yoritiladi.

Hissiyotga ta’sir qilish – muallif o‘z fikrlarini ishonarli va ta’sirchan tarzda yetkazadi.

Axborotning tezkor yetkazilishi – dolzarb mavzularga tezkor munosabat bildiriladi.

4. Rasmiy-uslubiy matnning xususiyatlari

Rasmiy va qat’iy uslub – huquqiy va boshqaruv sohalarida qo‘llaniladi.Aniq va lo‘nda bayon etish – ortiqcha emotsional ifodalar ishlatilmaydi.

Standart tuzilma – hujjatlar va farmonlar qat’iy tuzilishga ega bo‘ladi.

Maqsadga yo‘naltirilganlik – ma’lumot aniq bir vazifani bajarish uchun yoziladi.

5. Og‘zaki nutq matnining xususiyatlari

Jonli va tabiiy uslub – dialog yoki monolog shaklida bo‘ladi.

Erkin tuzilish – grammatik jihatdan erkinlik mavjud.

Intonatsiya va tana tili muhim rol o‘ynaydi – so‘zlovchining ohangi, mimikasi va imo-ishoralari nutqning ta’sirchanligini oshiradi.

Interaktivlik – tinglovchi va so‘zlovchi o‘rtasida bevosita muloqot mavjud bo‘ladi.

Har bir matn turi o‘ziga xos xususiyatlarga ega bo‘lib, uning shakllanishi va qo‘llanilish sohasini belgilaydi. Matn turlarining asosiy xususiyatlarini bilish ularni to‘g‘ri tushunish va samarali qo‘llash imkonini beradi. Shunday qilib, matn lingvistikasi tahlil va tadqiqotlar uchun muhim yo‘nalishlardan biri hisolanadi.

2. Matn. Matnlarning qo‘llanilish sohasi

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-3

Matn – inson tafakkurining ifodasi bo‘lib, turli maqsadlar va sohalarda qo‘llaniladi. Uning tuzilishi, uslubi va shakli qo‘llanilish sohasiga qarab farqlanadi. Matn lingvistikasi nuqtayi nazaridan qaralganda, matnlarning qo‘llanilish sohasi ularning funksional va kommunikativ jihatlariga bog‘liq. Ushbu ma’ruza matnlarning asosiy qo‘llanilish sohalarini ko‘rib chiqishga bag‘ishlangan.

1. Ilmiy sohada matnlarning qo‘llanilishi

Ilmiy matn aniq va mantiqiy fikrlash mahsuli bo‘lib, quyidagi shakllarda uchraydi:

Ilmiy maqolalar – fan va tadqiqot natijalarini aks ettiradi.

Dissertatsiyalar va ilmiy ishlar – akademik va ilmiy izlanishlarga asoslangan matnlar.Darslik va qo‘llanmalar – ta’lim jarayonida foydalaniladigan nazariy manbalar.Konferensiya va seminar materiallari – ilmiy tadbirlarda taqdim etiladigan matnlar.

2. Adabiyot va badiiy ijod sohasida matnlarning qo‘llanilishi

Badiiy matn inson hissiyotlari va tasavvurlarini aks ettirishga xizmat qiladi:

She’riyat – poetik shakldagi ifodaviy matnlar.

Nasr – roman, hikoya, qissa kabi badiiy asarlar.

Dramaturgiya – sahna asarlari, teatr uchun yozilgan matnlar.

Adabiy tanqid va esse – badiiy asarlarni tahlil qilishga bag‘ishlangan matnlar.

3. Ommaviy axborot vositalarida matnlarning qo‘llanilishi

Publitsistik matn jamiyatga axborot yetkazish va omma bilan aloqa qilish uchun ishlatiladi:

Gazeta va jurnal maqolalari – yangilik va tahliliy materiallar.

Intervyu va reportajlar – dolzarb mavzular yoritiladigan matnlar.

Teleradio matnlari – audio va video axborot tarqatish uchun mo‘ljallangan.

Internet nashrlari va bloglar – zamonaviy raqamli media vositalari orqali tarqatiladigan matnlar.

4. Rasmiy hujjatlar va huquqiy sohada matnlarning qo‘llanilishi

Rasmiy-uslubiy matnlar huquqiy va boshqaruv jarayonlarini yuritish uchun ishlatiladi:

Qonun va normativ hujjatlar – davlat va jamiyatni boshqarish uchun yozilgan matnlar.

Buyruq va farmonlar – rasmiy idoralarning hujjatlari.

Shartnomalar va bitimlar – huquqiy jihatdan majburiyat yuklovchi matnlar.

Rasmiy yozishmalar – ish yuritish va ta’lim jarayonida matnlar muhim o‘rin tutadi:

Darslik va qo‘llanmalar – o‘quvchilarga nazariy bilim berish uchun ishlatiladi.

Metodik materiallar – o‘qituvchilar va pedagoglar uchun tayyorlangan matnlar.

Test va imtihon materiallari – bilimni baholash uchun mo‘ljallangan.

Referatlar va kurs ishlari – talabalarning ilmiy izlanish natijalari aks etgan matnlar.

6. Kundalik hayot va maishiy sohada matnlarning qo‘zmat xatlari.

5. Ta’lim sohasida matnlarning qo‘llanilishi llanilishi

Matnlar inson hayotining barcha jabhalarida uchraydi:

Reklama matnlari – mahsulot yoki xizmatni targ‘ib qilish uchun yozilgan matnlar.

Ilovalar va yo‘riqnomalar – mahsulot yoki xizmatdan foydalanish bo‘yicha qo‘llanmalar.Shaxsiy yozishmalar – xatlar, SMS, ijtimoiy tarmoq yozishmalari.

E’lonlar va afishalar – muhim voqealar haqida axborot beruvchi matnlar.

Matnlarning qo‘llanilish sohasi juda keng bo‘lib, ilmiy, badiiy, publitsistik, huquqiy, ta’lim va maishiy sohalarni qamrab oladi. Har bir soha o‘ziga xos matn turiga ega bo‘lib, ularning shakli va mazmuni kommunikativ vazifalariga moslashgan holda ishlatiladi. Matnlarning turli sohalardagi o‘rni va ahamiyatini bilish ularning samarali qo‘llanilishini ta’minlaydi.

3. Og‘zaki va yozma matnlar.Monolog. Dialog. Maktublar. Hujjatlar.

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-3

Til – insonlar o‘rtasida muloqot vositasi bo‘lib, u og‘zaki va yozma shakllarda namoyon bo‘ladi. Matnlar ham shu asosda og‘zaki va yozma ko‘rinishga ega bo‘lib, ularning har biri o‘ziga xos xususiyatlarga ega. Ushbu ma’ruzada og‘zaki va yozma matnlarning farqlari, shuningdek, monolog, dialog, maktublar va hujjatlar haqida batafsil ma’lumot beriladi.

1. Og‘zaki va yozma matnlarning farqlari

Matnlar ifoda shakliga qarab og‘zaki va yozma turlarga bo‘linadi. Og‘zaki matn – jonli muloqot jarayonida yuzaga keladi va bevosita tinglovchiga yo‘naltiriladi.Tabiiy ravishda, oldindan rejalashtirilmagan holda shakllanadi.Intonatsiya, ohang, mimika va imo-ishoralar muhim rol o‘ynaydi.Grammatik jihatdan erkinroq bo‘lib, ba’zan grammatik me’yorlardan chetga chiqish mumkin.Yozma matn – yozuv orqali uzatiladigan axborot shakli bo‘lib, unda fikr ifodasi aniq va ravshan bo‘lishi talab etiladi.Oldindan rejalashtiriladi va tahrir qilinishi mumkin.Grammatik va uslubiy jihatdan aniq bo‘lishi shart.Intonatsiya va imo-ishoralar bo‘lmaganligi sababli, fikr ortiqcha tushuntirishlar orqali aniq ifodalanadi.

2. Monolog va uning xususiyatlari

Monolog – bir shaxs tomonidan uzluksiz ifodalanadigan nutq shakli.Nutq yoki yozma shaklda bo‘lishi mumkin.Axborot uzatish, tushuntirish, dalillash yoki ta’sir qilish maqsadida ishlatiladi.Ko‘pincha ma’ruzalar, chiqishlar, badiiy asarlardagi qahramonlarning nutqlari monolog shaklida bo‘ladi.

3. Dialog va uning xususiyatlari

Dialog – ikki yoki undan ortiq shaxslar o‘rtasida bo‘ladigan muloqot shakli.

Bevosita va interaktiv tarzda amalga oshadi.Savol-javob shaklida yoki suhbat davomida rivojlanadi.Suhbatdoshlarning reaktsiyasiga bog‘liq bo‘lib, muloqot jarayonida yo‘nalish o‘zgarishi mumkin.Asosan kundalik muloqotda, sahna asarlarida, intervyularda uchraydi.

4. Maktublar va ularning turlari

Maktublar yozma muloqot vositasi bo‘lib, ular turli maqsadlarda yoziladi.Shaxsiy maktublar – do‘stlar, qarindoshlar o‘rtasidagi muloqot shakli bo‘lib, norasmiy uslubda bo‘ladi.Rasmiy maktublar – tashkilotlar, davlat idoralari yoki tijorat sohasida rasmiy tartib-qoidalarga asoslangan yozishmalar.Ishbilarmonlik maktublari – tijorat va biznes aloqalarida qo‘llaniladigan yozishmalar.Elektron maktublar (e-mail) – zamonaviy raqamli muloqot shakli bo‘lib, tezkorlik va qulaylik bilan ajralib turadi.

5. Hujjatlar va ularning turlari

Hujjatlar – rasmiy yozma matnlar bo‘lib, ma’lumotlarni huquqiy va amaliy jihatdan tasdiqlash maqsadida yaratiladi.Normativ hujjatlar – qonunlar, farmonlar, qarorlar.

Tashkiliy hujjatlar – buyruqlar, nizomlar, bayonnomalar.Shartnomalar va bitimlar – huquqiy majburiyatlarni tasdiqlovchi hujjatlar.

1. Ma’lumotnoma matni va uning xususiyatlari

Ma’lumotnoma matni – bu aniq ma’lumot berish, faktlarni tizimli tarzda taqdim etish uchun yoziladigan matndir. U quyidagi xususiyatlarga ega:

Obyektivlik – matnda shaxsiy fikr va hissiyotlar ifodalanmaydi.Aniqlik – har qanday ma’lumot tekshirilgan va ishonchli bo‘lishi lozim.Qisqalik va lo‘ndalik – ortiqcha so‘zlar va ifodalar qo‘llanilmaydi.Rasmiy uslub – rasmiy yoki ilmiy tilda yoziladi.

Tartiblanganlik – matn mantiqiy tuzilishga ega bo‘lib, aniq ketma-ketlikda bayon qilinadi.Ma’lumotnoma matnlariga quyidagilar kiradi:

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-3

Ma’lumotnomalar (tashkilot yoki shaxs haqida qisqacha rasmiy ma’lumotlar).Ilmiy-texnik hujjatlar (yo‘riqnomalar, qo‘llanmalar, hisobotlar).Statistik ma’lumotlar va kataloglar.

2. Ijodiy matn va uning xususiyatlari

Ijodiy matn – bu muallifning individual fikrlari, tasavvurlari va his-tuyg‘ulari asosida yaratilgan matn bo‘lib, quyidagi xususiyatlarga ega:

Subyektivlik – muallifning shaxsiy qarashlari va dunyoqarashi aks etadi.Obrazlilik – matn o‘quvchini o‘ziga jalb qilish uchun tasviriy vositalardan foydalanadi.Erkin kompozitsiya – qat’iy tartib bo‘lmasligi mumkin.

Ijodiy ifoda – o‘ziga xos uslub va til vositalaridan foydalaniladi.

Ijodiy matnlarning asosiy turlari:

Esse va insho – muallifning shaxsiy fikr va hissiyotlari aks etgan matnlar.

Badiiy-publitsistik maqolalar – san’at, madaniyat va jamiyat haqidagi tahliliy maqolalar.

Pyesalar va ssenariylar – sahna va ekran asarlari uchun yozilgan matnlar.

3. Badiiy matn va uning xususiyatlari

Badiiy matn – bu adabiy ijod mahsuli bo‘lib, tasviriy san’at va emotsional ta’sir orqali o‘quvchiga muayyan ma’no yetkazishga xizmat qiladi. Uning asosiy xususiyatlari:

Obrazlilik va tasviriylik – jonli va rang-barang tasvirlar qo‘llaniladi.

Estetik ta’sir kuchi – badiiy til vositalari yordamida o‘quvchining hissiyotiga ta’sir ko‘rsatadi.Murakkab kompozitsiya – syujet va qahramonlarning o‘zaro bog‘liqligi mavjud.Badiiy ifodaviylik – she’riy va nasriy uslublar ishlatiladi.Badiiy matn quyidagi shakllarda bo‘lishi mumkin:

She’riy matnlar (g‘azal, ruboiy, sonet, doston va h.k.).

Nasriy matnlar (roman, qissa, hikoya, novella).

Dramatik matnlar (tragediya, komediya, drama).

Ma’lumotnoma matnlari aniq va ishonchli axborot taqdim etish uchun xizmat qilsa, ijodiy matnlar muallifning shaxsiy ifodasi sifatida qaraladi. Badiiy matnlar esa estetik jihatdan boy bo‘lib, inson his-tuyg‘ularini ifodalash va ularni ma’lum bir badiiy tasvirlar orqali yetkazish vazifasini bajaradi. Ushbu turdagi matnlarni to‘g‘ri anglash va qo‘llash tilshunoslik, adabiyotshunoslik hamda kommunikatsiya jarayonlarida muhim ahamiyatga ega.

1. Ilmiy matn va uning xususiyatlari

Ilmiy matn – aniq, tekshirilgan va tasdiqlangan ilmiy ma’lumotlarni bayon qiluvchi matn turi bo‘lib, ilmiy-tadqiqot natijalarini ifodalash, tahlil qilish va baholash maqsadida yoziladi. U quyidagi xususiyatlarga ega:

Obyektivlik – muallifning shaxsiy fikr va hissiyotlaridan xoli bo‘lib, faqat ilmiy dalillarga asoslanadi.

Aniqlik va aniq tushuncha – ilmiy atamalar va terminlar ishlatiladi.

Mantiqiylik va izchillik – fikrlar aniq ketma-ketlikda, tartibli tarzda bayon etiladi.

Dalillilik – matnda faktlar, statistik ma’lumotlar va ishonchli manbalarga tayaniladi.

Rasmiy uslub – rasmiy va neytral tilda yoziladi.

Ilmiy matnning asosiy turlari quyidagilardir:

Ilmiy maqolalar – aniq ilmiy muammolar va tadqiqot natijalari bayon qilinadi.

Dissertatsiyalar va ilmiy ishlar – ilmiy izlanishlar natijalari taqdim etiladi.O‘quv va darslik matnlari – ilmiy bilimlarni tizimlashtirilgan holda taqdim etadi.Texnik hujjatlar va tadqiqot hisoboti – ilmiy va texnik ma’lumotlarni aniq hujjatlar shaklida aks ettiradi.

2. Ilmiy-ommabop matn va uning xususiyatlari

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-3

Ilmiy-ommabop matn – ilmiy bilimlarni keng ommaga tushunarli va qiziqarli shaklda yetkazish uchun yozilgan matn. Bu turdagi matnning asosiy xususiyatlari quyidagilardir:

Soddalik va tushunarlilik – murakkab ilmiy tushunchalar oddiy, ommabop tilda izohlanadi.Obrazlilik va qiziqarli ifoda – qiziqarli misollar, metaforalar va jonli ta'riflardan foydalaniladi.Maqsadli auditoriya – ilmiy-ommabop matnlar ilm bilan shug'ullanmaydigan keng jamoatchilikka mo'ljallangan.

Hikoyaviy uslub – ilmiy haqiqatlar qiziqarli shaklda, ba'zan hayotiy voqealar yoki tarixiy faktlar bilan bog'lab tushuntiriladi.

Ilmiy-ommabop matnlarning asosiy shakllari quyidagilardir:

Ilmiy-ommabop maqolalar – gazeta va jurnallarda nashr qilinadigan ilmiy ma'lumotlarga asoslangan maqolalar.

Ommabop ilmiy kitoblar – keng jamoatchilik uchun ilmiy haqiqatlarni tushuntiruvchi kitoblar.

Foydalangan adabiyotlar:

1.Sh.M.Mirziyoyev nutqi. «Ta'lim-tarbiya tizimi: taraqqiyotning yangi bosqichi. https://yuz.uz/news/talim-tarbiya-tizimi-taraqqiyotning-yangi-bosqichi-muhokamaqilindi/

2.Sh.M.Mirziyoyev nutqi. Maktablarda ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan ustuvor vazifalar belgilandi/ https://president.uz/uz/lists/view/6622

3.S.I.Tursunova The development of oral speech of younger schoolchildren in extracurricular activities. Eurasian Research Bulletin, 2022.

4. S.I.Tursunova Pedagogical bases of nationalization of school education. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3 (02), 456–461.

5. Турсунова, С. И. (2023). Причины выбора модели внеучебной деятельности по развитию устной речи младших школьников.

6. Tursunova, S. (2024). Innovatsion yondashuv asosida boshlang 'ich sinf o'quvchilarining og 'zaki nutqini rivojlantirishning asosiy mazmuni. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(10), 176-185.

7. Ismatova, N., & Tursunova, S. I. (2023). BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARIDA OG'ZAKI NUTQNI RIVOJLANTIRISH, TILSHUNOSLIK USLUBIY MUAMMO SIFATIDA. Interpretation and researches, 2(1).

8. Allaberganova, Y., & Tursunova, S. (2023). BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINI MILLIY QADRIYATLAR RUHIDA TARBIYALASH. Interpretation and researches, 2(1).

9. Hikmatov, I., & Tursunova, S. (2023). Bo 'lajak boshlang 'ich sinf o'qituvchilarini ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorlashning imkoniyatlari. Interpretation and researches, 2(1).

10. Турсунова, С. И. (2022). БОШЛАНҒИЧ СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИДА ИҚТИСОДИЙ ТАРБИЯНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ХУСУСИЯТЛАРИ. Scientific Impulse, 1(4), 397-399.

11. Турсунова, С. И. (2022). БОШЛАНҒИЧ СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИДА ЭСТЕТИК ТАРБИЯНИ ШАКЛЛАНТИРИШ. Scientific Impulse, 1(4), 393-396

12. Tursunova, S. I. (2024). SCIENTIFIC THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE FORMATION OF ORAL SPEECH IN ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS. World of Scientific news in Science, 2(6), 137-143.

13. Yigitali Jo'ra o'gli, J., Ulug'bek, B., & Tursunova, S. I. (2025). BOSHLANG'ICH SINFDA GAP USTIDA ISHLASHDAGI IZCHILLIK. SYNAPSES: Insights across the disciplines, 2(1), 136-139.